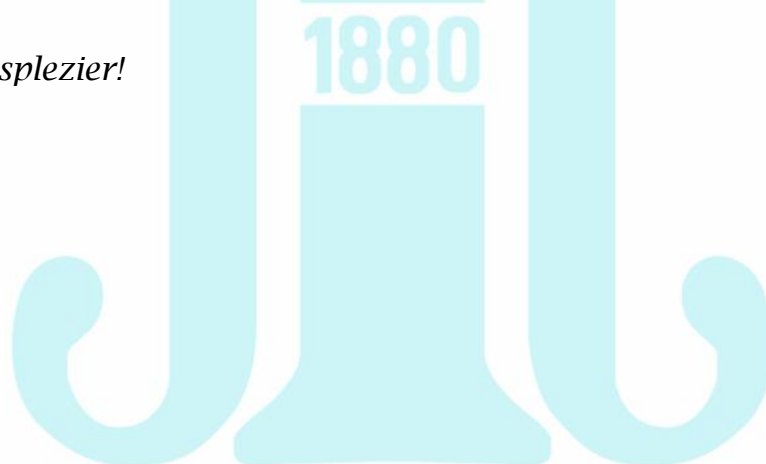

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

AAN DE OVEROEVER

Visserskroniek
naar de boeken van Richard Dewachter

door

Roger Vanhoeck

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2003
Nr.2808

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel
www.sabam.be

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagformulier dat, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wendt men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie
www.stichtingbredero.nl

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *AAN DE OVEROEVER* op te voeren moet de naam van auteur *ROGER VANHOECK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2003/0220/050
ISBN 978-90-385-08481

© 2003 Toneelfonds J. Janssens/Roger Vanhoeff
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

(onbeperkte bezetting)

DOR, visser
 FRANS, broer van Dor
 KURAS, visser
 PEER, vertinner
 FIEL, veerman
 PEPPER, zoon Dor en Clem
 MORREN, idem
 BURGEMEESTER
 PASTOOR
 NOTARIS
 KLERK
 GRIFFIER
 DOKTER
 RECHTER
 ONDERZOEKSRECHTER
 CHAMPETTER
 CLEM, de vrouw van Dor
 ROOS, de vrouw van Kuras
 FIEKE, meid van de pastoor

Aangevuld met een aantal figuranten.

DECOR

Afhankelijk van de mogelijkheden en van de regie kan dit stuk gespeeld worden met vier tot zes decorstukken.

KORTE INHOUD

Op haar sterfbed vraagt Fien haar zoon Dor om goed voor zijn broer, Frans, te zorgen. Frans denkt immers dat hij de heilige Franciscus in hoogsteigen persoon is. Hij bedelt geld bijeen om een kerk te kunnen bouwen. We volgen het wel en wee van deze Klein-Brabantse vissers. (teloorgang van de visserij, milieuvervuiling, oorlog, ongevallen.) Dor doet zijn uiterste best om Frans te helpen maar zal aan het einde van het verhaal, gedwongen door de omstandigheden, dezelfde weg op gaan als zijn broer. ‘Aan de overoever’ vertelt de kroniek van het vissersleven tussen de twee wereldoorlogen, zoals ‘Daens’ dat doet over de fabrieksarbeiders en ‘Het gezin van Paemel’ over de boeren.

Tafereel 1 : Begrafenis Fien, de moeder van Dor.

(Een stootkar wordt op de scène geduwd. Bovenop die kar een simpele doodskist. Alle acteurs (behalve Franske) en alle figuranten volgen de lijkwagen. De pastoor en de misdienaar met het kruis voorop. De kist wordt afgeladen en op de grond gezet. Naast de kist neemt de grafdelver plaats, pet in de hand leunend op zijn spade. Pastoor Westerling zegt de gebeden (latijn) en houdt een toespraak.)

PASTOOR : Beste vrienden, Ik weet het, het is niet gebruikelijk dat er bij een achturendienst een lijkrede wordt uitgesproken. Meestal wordt deze er voorbehouden aan rijke lui. Vandaag maak ik daarop graag een uitzondering omdat Fien van Darus in mijn ogen een rijke vrouw was. Ja, ja, ik zie jullie al kijken. Fien rijk? Een weduwe die heel jong nog achterbleef met acht kinderen, waar zou die rijkdom verzameld hebben? En toch... Fien had geen rijkgevulde beurs maar ze droeg een klomp goud in haar borst: Een hart waarmee ze veel mensen gelukkig heeft gemaakt. *(pastoor kijkt rond alsof hij iets zoekt.)* Acht kinderen. Ik tel er hier vijf. Pepper is verdonken en Philemon keerde niet terug van het front. En Franske... Ja, Franske is een ander verhaal. Hij is de tweede reden waarom ik hier een toespraak houd. Hoe dikwijls heeft Fien me niet gevraagd: ‘Wat is dat toch met onze Frans, meneer pastoor? Hij kan zo schoon praten. Hij is verstandig en hij leest dikke boeken. Waarom maakt hij zich dan belachelijk door overal te gaan vertellen dat hij Sint Franciscus is? Fien was daar ongelukkig door maar ze bleef geloven dat ons Heer op een dag de ogen van Franske zou openen. Spijtig dat hij er nu niet is.

(Twee –of meer- kinderen van Dor zijn al een tijdje aan het spelen. Ze imiteren de pastoor.)

KIND 1 : Geloof jij dat ons grootmoe in die houten bak zit,.....?

KIND 2 : Natuurlijk. Ik heb het zelf gezien. Frits, de schrijverker, heeft ze erin gelegd. Ze was zo stijf als een roeispaan.

KIND 3 : Ons moe zegt dat grootmoe naar de hemel is. Hoe kan ze dan in die kist zitten?

(Clem roept haar kinderen tot de orde. De pastoor gaat voort met zijn toespraak.)

PASTOOR : In het hart van Fien zat niet alleen goud, vrienden, maar ook een dikke brok verdriet. Meestal is dat ook een bron van rijkdom. Ze droeg haar leed (en hier denken we dan heel speciaal aan Franske) met grote waardigheid. Wij moeten haar liefde verder doorgeven. De grootste zorg van Fien was Franske. Vanaf nu moet hij ook onze zorg zijn. We mogen hem niet aan zijn lot overlaten. Alvorens we definitief afscheid nemen van Fien, bidden we samen nog een Onze Vader.

SAMEN : Onze Vader....

(De grafdelver steekt de spade uit. Een voor een nemen de aanwezigen een kluit aarde en gooien ze op de kist. Kind 1 gooit kind 2 zand in de nek. Clem deelt klappen uit. De vijf kinderen en Clem van Dor nemen de condoleances in ontvangst. Op dat ogenblik komt Frankse voorbij in een lange pij. Hij bidt en zingt luidop in het latijn en kijkt naar niemand om. Hij loopt over de scène en gaat af.)

KIND 1 : *(roept hem na)* Nonkel Frans!

CLEM : Stil verdorie. Hij hoort je toch niet.

KIND 2 : Is hij doof misschien? *(Clem schudt hem dooreen)*

(Na het condoleren gaat iedereen weg. Het wordt even donker. Kist en kar verdwijnen. Pastoor en Dor komen vooraan in een spot staan.)

Tafereel 2 : Gesprek Dor - Pastoor

DOR : Bedankt voor die schoon woorden over ons moe, meneer Pastoor. Ze hebben ons deugd gedaan.

PASTOOR : Niks te bedanken, Dor. Ik heb alleen mijn plicht gedaan. Ge kent mij nu toch al lang genoeg om te weten hoe ik denk over die dingen. Pastoors zijn er niet alleen voor de rijken.

DOR : Amaai, als alle pastoors zo eens zouden spreken. De meesten zitten veel liever bij 't groot volk en bij die kakmadammen die 's zondags twintig frank in de schaal leggen maar thuis de overschot van tafel liever aan de hond dan aan de meid geven.

PASTOOR : Nu overdrijft ge toch, hé Dor.

DOR : Overdrijven? En uwe voorganger? Dikke sigaren smoren en een wijnkelder met wel duizend flessen. Ik heb nooit geweten dat die bij ons thuis over de vloer kwam. Onze va, dat weet gij toch, heeft hij laten creperen op de trappen van de kerk.

PASTOOR : Dat was Darus zijn eigen fout. Hij was stiepelzat. Dat hebt ge me zelf verteld.

DOR : En dan? Als ne mens zo de godganse week op en in 't water zit dan kunt ge 's zondags wel wat drank verdragen. Als pastoor Schoters ons moe verwittigd had toen hij 's avonds onze va aan 't kerkportaal zag liggen dan hadden we hem naar huis kunnen halen. Desnoods met de stootkar als hij niet meer op zijn benen kon staan. 's Morgens was het te laat. Water in zijn longen. Weet ge wat ik er van denk? Ons Heer was beter bij zijn vissers gebleven.

PASTOOR : (*kijkt verwonderd*) Wat bedoelt ge daar nu weer mee?

DOR : Dat ons Heer het wel beter wist. Hij koos vissers om Hem te helpen in plaats van pastoors. Vissers zijn eerlijke mensen. Op zo'n helpers kunt ge betrouwen.

PASTOOR : Daar zijn ook... slechte vissers en heu... ook goei pastoors.

DOR : Ge hebt gelijk. We mogen blij zijn dat die Schoeters weg is. Gelukkig zijt gij nen andere. Maar ja, ge zijt gij ook een visser, is het niet? Uw vader was ook visser,hé? In Rumst.

PASTOOR : Daar zit ook iets in, Dor. De ouders van pastoor Schoeters woonden in de Kempen op een groot kasteel. Hij is misschien zo groot gebracht. We mogen niet te vlug oordelen. Pastoor Schoeters had ook goede eigenschappen.

DOR : Daar heb ik niet veel van gezien. Ik blijf er bij: We hebben vandaag ons moe begraven. Weet gij wanneer die beginnen sterven is? Op de dag dat ze onze va met zijn pleuritis thuis brachten.

PASTOOR : Toch denk ik dat zij in haar hart pastoor Schoeters allang vergeven had.

DOR : Denkt gij dat? Omdat ze alle weken naar de mis kwam? Zal ik u eens wat zeggen? Die mis, hè, dat deed ze alleen voor u. Die pastoor Westerling, zei ze, dat is ne man van 't volk.

PASTOOR : En gij, Dor, vindt gij dat ook?

DOR : *(verbaasd)* Natuurlijk!

PASTOOR : Hoe komt dat dan dat ik u zo weinig zie in de kerk?

DOR : *(glimlacht verlegen, voelt zich een beetje betrap)* 'k Zou ik wel willen, zenne, meneer pastoor. Maar ja, ik heb zo weinig tijd. Altijd met de week van huis. Hebt ge al gezien hoe dik het water staat? De vis komt hoe langer hoe minder omhoog. Elke week moeten we een eind verder de Schelde op. We zitten soms bijna tot in de zee. Waar is de tijd dat er zoveel mevis de Schelde optrok dat de Brabantse kruiers hem niet weggevoerd kregen? Hij lag te rotten op de kaai. Ons moe dacht daar toen aan om de overtollige vis te roken. Ze wilde me zelfs naar Denemarken sturen om te gaan zien hoe dat die mannen dat daar deden.

PASTOOR : *(ondeugend)* 's Zondags zijt ge toch thuis, Dor.

DOR : Thuis wel, maar niet werkloos. Ge moet maar eens komen zien. *(werkzaamheden opsommen?)*

PASTOOR : En 's namiddags naar 'Den tinnen pot'. Ook voor te gaan werken?

DOR : Een mens moet toch leven ook, hé pastoor. Maar allee, ik beloof u dat ik wat beter mijn best zal doen.

PASTOOR : Dat zou Fien graag horen, Dor. Mag ik erop rekenen?

DOR : *(knikt, maakt aanstalten om weg te gaan, aarzelt)* Weet u wat er mij ook van weerhoudt om in de kerk te komen zitten? Onze Frans... Hij maakt zichzelf en ons allemaal belachelijk met zijn preken. De mensen roddelen achter ons gat. En hij trekt zich daar allemaal niks van aan. Dat is altijd zo geweest. Weet ge

wat hij zegde als onze va stierf? Ne schone leeftijd, zei hij. Drieëndertig jaar. Ons Heer was ook 33 jaar als Hij stierf. Voor zover ik mij herinner was dat de enige keer dat ons moe hem een klap in zijn gezicht gegeven heeft. Ons Heer liet geen vrouw met acht kinderen achter, foeterde ze. Ge hebt het daarstraks zelf gezien. 't Wordt hoe langer hoe erger. Nu loopt hij al in 't wit en in 't zwart. Precies een ekster. Ik verschiet er niet van dat hij de kinderen de stuipen op het lijf jaagt. Ik ben akkoord, meneer pastoor, dat we voor hem moeten zorgen maar ge hebt er niet bijgezegd hoe we dat moeten doen. We hebben alles al geprobeerd.

PASTOOR : Vraag het aan ons Heer, Dor. In de kerk. Bidden brengt dikwijls raad. Ons Heer heeft het zelf gezegd: Bidt en ge zult verhoord worden.

DOR : Ons moe heeft heel haar leven gebeden en onze Frans is hoe langer hoe zotter geworden. Ik denk dat pastoor Schoeters hem belezen heeft met al die heilige boeken.

PASTOOR : *(streng)* Dat moogt ge niet zeggen, Dor.

DOR : Neem me niet kwalijk maar... 't is toch zo. Enfin, ik zal nog eens met onze Frans praten. Ik houd u op de hoogte. Nu moeten we toch doorgaan, de familie wacht op ons. En ik rammel van de honger.

(Dor en pastoor gaan af.)

Tafereel 3 : In het cafe (den tinnen pot)

(Klodder, één van de vissers is verdronken. Hij laat geen erfgenamen na. De notaris verkoopt een stuk grond, eigendom van Klodder, naast de Schelde ten voordele van de staat. Een aantal mensen zit rond tafeltjes, enkelen hangen aan de toog. Aanwezig zijn: Dor, Clem, champetter, Peer de vertinner, Kuras, Fiel, de cafébazin Melanie, eventueel een paar kinderen laten spelen tegen de grond. Komen erbij: Notaris, klerk en Franske.)

DOR : Spijtig dat de Klodder moest verzuipen natuurlijk maar dat stuk grond, dat is iets voor u, hé Peer. Ge bouwt daar een nieuw keet en ge zijt verlost van die miserie van 't water. Hoe dikwijls heeft dat daar bij u nu al onder water gestaan?

PEER : Och, ik ben daar al aan gewoon. En daarbij, veel kan ik nooit verliezen. Wat potten en pannen, een tafel, wat stoelen en een strozak. Dat is moeilijk droog te krijgen. Dat stro stikt, hé. Maar 't is zoals ge zegt. Misschien is dat stuk wel iets voor mij. Maar 't moet in de rede blijven. Ne zotte prijs betaal ik niet.

DOR : Uwe spaarboek is toch goed gevuld, Peer.

PEER : Dat zegt gij.

CHAMPETTER : Niet te bescheiden, Peer. Heel het dorp weet dat uw wijf er dik in zat.

PEER : Mijn wijf wel, maar ik....

(hilariteit in het café)

Ik denk dat die mannen van de fabriek ook wel interesse zullen hebben. Ik vind dat raar dat ze hier nog niet zijn.

KURAS : Zorgt maar dat gij dat koopt, Peer. Anders is over een paar jaar de hele visserij naar de kloten. Kunt gij daar niks aan doen, champetter?

CHAMPETTER : *(verslikt zich in zijn glas.)* Ik? Watte? Aan wat iets doen?

KURAS : Aan die stinkfabriek, verdomme. Met die meststoffen vergiftigen ze heel de Schelde. Moeten ze dat hier nu komen bouwen. Daar is zoveel plaats in de wereld.

FIEL : Hela, hela, pas op, hé Kuras. Daar komt misschien nog een ogenblik dat ge blij zult zijn dat ge ook in de Super kunt gaan werken.

KURAS : Ik? Nooit! Tussen vier muren zitten, dat is niks voor mij. 't Zou mijn dood zijn. *(tegen de champetter)* Awel, meneer van de wet, hebt ge daar al eens een proces-verbaal opgemaakt? Toen ik dat konijntje uit de bomen plukte in 't park van de graaf, stondt ge anders wel met uwen boek klaar.

CHAMPETTER : Ik maak de wetten niet, mannen. *(klopt op zijn borst)* Ik doe ze respecteren.

(iedereen proest het uit)

FIEL : Ondertussen leeft de helft van het dorp toch van de Super. Als we het allemaal van de vis moesten hebben, zouden we dikwijls op ons kribbe kunnen bijten.

KURAS : Super of geen Super. Vergif blijft vergif.

FIEL : De boeren zijn er zot op.

KURAS : *(geeft het op. Hij neemt een ferme slok van zijn pint.)* Zeg Dor, van zot gesproken. Hoe zit dat nu met jullie Frans? Ik heb horen zeggen dat hij nu aan 't Koningsrek bij het Duvelsschor in een kaveete woont. Is dat juist?

DOR : Let op uw woorden, Kuras. Als ge mijn broer beledigt, beledigt ge mij. Onze Frans is niet zot.

KURAS : *(spottend)* Allee, ja, bij manier van spreken. Meester Van Ranst heeft daar een andere naam voor. Verstandsverbijstering of zoiets. Uiteindelijk komt dat op 't zelfde neer.

FIEL : *(steekt zijn leeg glas in de lucht)* Doe ze nog eens vol, Melanie.

MELANIE : Hebt ge geld bij, Fiel?

FIEL : Nog niet, maar straks betaal ik. Ik zweer het op mijn eerste communiezieltje.

MELANIE : Ge weet toch dat ge al voor meer als dertig frank in 't krijt staat.

FIEL : Mijne kop eraf als ik straks niet betaal.

MELANIE : Ik heb getuigen.

(Melanie kijkt haar café rond. De stamgasten knikken instemmend. Melanie vult de pinten aan uit een grote kruik. Iedereen drinkt. De notaris en zijn klerk komen binnen. Ze zeggen goedendag en gaan zitten.)

NOTARIS : We zijn wel een beetje te laat, vrienden, maar we hadden op de valreep nog een belangrijke bespreking met de burgemeester en de secretaris.

FIEL : Cognac drinken en sigaren smoren, zeker.

NOTARIS : Dorst, Fiel? Vooruit Melanie, laat iedereen nog eens drinken. Dan kan mijn medewerker ondertussen de voorwaarden voorlezen.

(Terwijl de klerk leest komt Franske binnen. Dor houdt hem de hele tijd nauwlettend in de gaten.)

KLERK : We verkopen vandaag een stuk grond, gelegen langs de Schelde, groot twee bunder en vier dagwand, eigendom van wijlen Juul Van den Bossche.

KURAS : Heette de Klodder zo? Dat heb ik nooit geweten.

FIEL : Ge weet toch hoe dat hij aan die bijnaam geraakt is?

KURAS : Neen. Hoe?

FIEL : Dat zal ik u nog wel eens vertellen.

KLERK : ...ten voordele van de staat, die de onbeheerde nalatenschap opeist. Het goed, beplant met lis, wordt verkocht voor vrij en onbelast.

FRANSKE : *(staat ostentatief recht)* Onjuist, meneer de notaris. Klodder heeft mij beloofd dat ik daar een kathedraal mocht bouwen. Belofte maakt schuld.

NOTARIS : Hebt gij daar bewijzen van, Frans? Papieren, een testament of zo?

FRANSKE : Twee testamenten! *(Hij haalt twee bijbels uit zijn zakken)* Het oude en het nieuwe testament.

NOTARIS : Dat bedoel ik niet. Ik moet u verzoeken om te gaan zitten en uwe mond te houden.

FRANSKE : Maar...

DOR : *(zat al een hele tijd op hete kolen en springt nu geërgerd recht)* Frans, ge doet godverdomme wat de notaris zegt of ik zet u buiten.

FRANS : Moest gij begrijpen, Dor, welke heilige zending uw broer te vervullen heeft, gij zoudt de Heer uw God danken op uw blote knieën.

(Dor loopt naar Frans en duwt hem tamelijk ruw op zijn stoel.)

NOTARIS : Lees voort.

KLERK : ...voor vrij en onbelast dus. Er is maar één koopdag. Er wordt geen verdienen betaald.

NOTARIS : Goed, nog vragen? Dan kunnen we beginnen. Wie zet er in? Een groot stuk land, pal aan de Schelde. Ideaal voor vissers, zou ik zo zeggen. Wie begint? Niet allemaal tegelijk, hé.

PEER : Tweeduizend frank.

FIEL : Is dat met verdienen?

NOTARIS : Neen, Fiel, ge moet beter luisteren.

FIEL : Drieduizend.

PEER : Vierduizend

FIEL : Vierduizend vijf.....

PEER : *(nog voor Fiel uitepraat is)* Vijfduizend.

NOTARIS : Nog liefhebbers? Ik heb vijfduizend frank. Een belachelijke prijs voor zo'n prachtig stuk land. Vijfduizend frank, eerste keer. *(klopt)* Niemand meer dan vijfduizend frank. Komaan mensen, ge moet niet wachten tot het te laat is. Ge zult er spijt van krijgen.

FRANSKE : Zesduizend!

DOR : *(springt recht)* Dat kan niet, meneer de notaris. Hij heeft geen rooie duit.

NOTARIS : Sorry, Dor, wet is wet. En geroepen is geroepen.

DOR : *(grijpt Frans bij de kraag. Er ontstaat tumult)* Zijt gij nu helemaal gek geworden?

(Hoongelach. Tumult. Dor sleurt Franske naar buiten en komt even later opgewonden terug binnen.)

KURAS : Zou Franske dan toch zot zijn, Dor?

DOR : Houdt uw bakkes.

NOTARIS : Ik heb zesduizend frank. Niemand meer?

DOR : *(nukkig)* Zesduizend honderd.

NOTARIS : Dat bod is ongeldig. We gaan minstens met vijfhonderd frank omhoog.

DOR : Zesduizend vijfhonderd.

CLEM : *(trekt Dor bij de mouw)* Begint gij nu ook al te flippen? Wat kunnen wij met die schorren doen?

NOTARIS : Zesduizend vijfhonderd. Eerste keer. *(klopt)* Niemand meer? Zesduizend vijfhonderd. Tweede keer. *(klopt en wacht even)* Niemand?

PEER : Zevenduizend.

(Clem en Dor herademen. Ze bedanken Peer.)

NOTARIS : Zevenduizend, eerste keer. Zevenduizend, tweede keer... *(notaris kijkt de zaal rond)* Ik stel voor dat we eerst nog een pint drinken. Daarna gaan we door tot op het einde. Melanie!

(De glazen worden gevuld. Drinken. Roezemoezen. Notaris schraapt de keel)

Vrienden, de kelen zijn gesmeerd. Nu stoppen we niet meer voor de grond is toegewezen. Ik heb zevenduizend frank en twee keer geklopt. Als ik nu klop is het definitief. *(heft hamer)* Niemand meer? *(Peer kijkt rond, bijna triomfantelijk)* Niemand? De laatste kans...

FIEL : Achtduizend.

PEER : Verdomme, Fiel, voor wie roept gij? Vijfhonderd bij!

FIEL : Negenduizend.

PEER : *(tegen Dor)* Ik moet passen, Dor. Ik zit al tweehonderd frank boven mijn limiet.

Voor wie zou de Fiel roepen?

DOR : Hebt gij dat nu nog niet gesnapt?

NOTARIS : Negenduizend frank, eerste keer. Negenduizend frank, tweede keer.

Niemand meer dan negenduizend frank? Kopers, opgelet. Ik ga kloppen.

Niemand? *(notaris klopt voor de derde keer)* Toegewezen aan... heu... uw naam meneer?

FIEL : Philemon De Smedt, meneer de notaris.

NOTARIS : In eigen naam gekocht?

FIEL : Voor meneer Lippens van de Super. Hij komt direct. Laat ons nog eens drinken, Melanie!

Tafereel 4 : In de keet van Frank

(Franske zit voor de deur van zijn hut tussen enkele houtblokken en wat stro. Hij leest in een dik boek en ziet Dor niet eens aankomen. Af en toe kijkt hij naar de lucht en prevelt latijnse teksten.)

DOR : Ha, ge zijt er toch. 't Was hier zo stil dat ik dacht dat er niemand thuis was.

(Franske doet gewoon voort)

Frans, ik ben er. Hoort ge mij?

FRANS : Stil, Dor, ik praat met de populieren.

DOR : *(kijkt verbaasd rond)* Hier staan geen populieren, verdomme.

FRANS : Aan den overkant, Dor. Ze roepen mij. Wanneer mag ik uw boot eens lenen?

DOR : Mijn boot? Ge kunt niet eens roeien. Met de stroming die er nu in 't water zit moeten we u komen zoeken voorbij de bocht van Temse.

FRANS : Maak u geen zorgen. Gods hand zal u leiden.

DOR : Of helpen verzuipen, zeker.

FRANS : Wie op de Heer vertrouwt, zal niet verdwalen.

DOR : *(morrend)* 't Is al goed. Als ge over moet zijn, zal ik u wel over roeien. Komt me maar halen.

FRANS : Wat komt ge eigenlijk doen, Dor? Anders komt ge hier nooit.

DOR : *(heeft moeite om zich te beheersen en niet uit te varen)* Weer slecht nieuws, Frans. De Klodder is dood. Verzopen aan de overkant. Bij het zetten van zijn palingfuiken moet hij in 't water gesukkeld zijn. Hij stak met zijn hoofd in 't slijk toen we hem vonden.

FRANS : Zijn verdiende loon.

DOR : *(verbaasd)* Waarom zegt ge dat?

FRANS : Pastoor Schoeters zei altijd: "Klodder is een onbeschofte vlegel. De duivel hale zijn ziel." En ge ziet het, hè, de duivel heeft hem gehaald.

DOR : Overmorgen wordt hij begraven.

FRANS : Kan me niet schelen. Ik kom toch niet.

DOR : Dat had ik niet verwacht. Ge zijt zelfs niet naar de begrafenis van ons moe gekomen.

FRANS : (*mijmert, afwezig*) Ons moe is dood. Ik zal haar begraven.

DOR : Ze **is** begraven, Frans. Vorige week. Dat weet gij toch? We hebben u wel zien lopen over 't kerkhof.

FRANS : Ik zal ons moe begraven in heilige grond. Aan de overkant tussen de populieren.

DOR : Zijt gij z... (*houdt zich nog net in.*) Moet ge... Is het daarvoor dat ge mijn boot nodig hebt? Is het kerkhof niet goed genoeg misschien? Dat is toch ook heilige grond.

FRANS : Op het kerkhof liggen meer zondaars dan heiligen. Op mijn kerkhof komen alleen heiligen. Ons moe is de eerste.

DOR : (*maakt zich kwaad*) Dat is nu echt het laatste wat ge moet riskeren, zie. Als ge één vinger uitsteekt naar ons moe dan gooi ik u eigenhandig met uw klikken en klakken in de Schelde.

FRANS : Wie het zwaard heft, zal door het zwaard vergaan.

DOR : Dat kan mij geen barst schelen.

(Stilte. Dor weet niet goed hoe hij het gesprek moet verder zetten. Hij staat op, gaat eens in de hut kijken, wandelt een eindje weg en komt weer terug.)

Frans, gebruik nu eens een keer uw verstand. Als ge eerlijk zijt, moet ge toch toegeven dat ge hier zo niet kunt blijven zitten. Nu gaat dat nog maar in de winter. Op de kortste keren hebt ge een longontsteking te pakken gelijk onze va. Dan zijt ge er geweest.

FRANS : Met al dat tobben zult ge geen dag langer aan uw leven breien. Het leven komt, het leven gaat. Ik zal u oordelen bij mijn wederkomst.

DOR : Verdoemme, Frans, kunt gij nu echt geen vijf minuten serieus klappen. Vergeet al die zever die in uwe kop zit en komt bij ons wonen. Dat is hier toch geen leven. De wilde rabarber groeit tot boven uwe kop. Ons Clem heeft het nog gezegd: "Die kamer van moeder Fien, dat is nog iets voor onze Frans. Dan moet hij daar niet meer met zijn voeten in 't slijk zitten."

FRANS : Vergeet het, Dor. Dat kan niet.

DOR : Waarom niet?

FRANS : Ik ben geroepen door de Heer. Geroepen, een roeping, Dor, kent gij dat? Ik moet gaan preken, rondtrekken, kinderen zegenen en geld ronselen voor ons nieuwe kathedraal.

DOR : Watte? Een kathedraal? Dat kot van u is al kathedraal genoeg. Ge moet gij juist niks. Ge zijt gij toch geen pastoor.

FRANS : Ik heb vannacht bezoek gehad van een engel. Een grote, schone engel met vleugels. Die heeft het me verteld.

DOR : *(grijpt Frans bij de kraag, sleurt hem overeind, schudt hem door elkaar en wil hem zelfs klappen geven)* Weet ge wat ik zal doen? Ik laat u opsluiten in een gesticht. Dan is het gedaan met die zever.

FRANS : Sla me maar. Broedertwist. Kaïn en Abel. Als iemand u een klap geeft, biedt hem dan ook uw andere wang aan.

DOR : Ge hebt het gehoord, hè. Ge krijgt nog drie dagen. Als ge dan niet bij ons zijt, laat ik u opsluiten.

FRANS : Ik doe niemand kwaad. De politie doet me niks.

DOR : Neen?! Is het nog niet genoeg dat ons moe door uw zotte kuren gestorven is? En nu wilt ge ze nog gaan opgraven ook. Dat is grafschennis. Daarvoor vliegt ge de doos in.

FRANS : De dood van ons moe is de wil van God.

(nieuwe stilte)

DOR : *(terug kalmer)* Awel, komt ge nu of niet?

(Franske neemt zijn boek weer op, steekt de armen in de lucht en begint te bidden. Dor erg ruw)

Onnozele kloot!

(Dor loopt weg. Hij gaat af maar komt nog even terug)

En blijft bij die kinderen weg. Ge jaagt hen de stuipen op het lijf.

(Dor loopt nu definitief weg)

FRANS : *(roept hem achterna)* Laat de kinderen tot mij komen.

Tafereel 5 : Op de steiger.

(Clem, de vrouw van Dor en Roos, de vrouw van Kuras, staan op de steiger te wachten op hun mannen. Ze turen over het water. Enkele kleine kinderen in de buurt. Er drijft mist over het water.)

CLEM : 't Zit niet pluis, Roos. Ik voel het.

ROOS : Waarom denkt ge dat? Ge voelt het, maar waarom. Ja, waarom?

CLEM : 't Is veel te stil op 't water. Als er in deze tijd van 't jaar geen wind is, is er gegarandeerd mist. Ze hadden al lang moeten terug zijn.

ROOS : Liever mist dan storm. Ja, storm is erger. Liever mist.

CLEM : Dor zegt altijd: "Voor de storm kunt ge schuilen maar de mist maakt u blind en snoert u de keel. Soms weet ge niet eens of ge nu naar de kant of naar de vaargeul roeit." Zijn vader, Darus, is eens pal tegen een vrachtschip geroeid. Het was een echt wonder dat hij het er levend vanaf bracht.

ROOS : Onze Kuras is een voorzichtige. Ik pas goed op, Roos, zegt hij. Ik ben voorzichtig. Ze zullen wel ergens aan de kant liggen. Aan de kant zullen ze liggen.

CLEM : Ik hoop dat ge gelijk hebt. Maar 't kan rap gaan op 't water. Het ene moment is 't helder en een minuut later zit alles potdicht.

(Pastoor komt op. Wrijft de kinderen over de bol.)

PASTOOR : Ha, daar zijn jullie. Ik dacht: Clem en Roos zijn niet in de kerk, daar moet iets mis zijn. De mannen nog niet terug?